

FAKULTA
SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
Masarykova univerzita

Sociologie genderu

Tomáš Doseděl
dotomas@mail.muni.cz

Gender nebo pohlaví?

Gender nebo pohlaví?

- **Pohlaví:** biologický pojem, přítomnost primárních/sekundárních pohlavních znaků

Gender nebo pohlaví?

- **Pohlaví:** biologický pojem, přítomnost primárních/sekundárních pohlavních znaků
- **Gender:** společenská role příslušníků jednotlivých pohlaví

Socializace do genderu

- „Člověk se ženou nerodí, ale stává“
(Simone de Beauvoir)
- Od malička se učíme mužskou a ženskou roli od ostatních (primární a sekundární socializace)

Socializace do genderu

Socializace do genderu

- O klucích a holkách hovoříme odlišně
krásná • malá • něžná • roztomilá
kluk jak buk • silák

Socializace do genderu

- O klucích a holkách hovoříme odlišně
- Dáváme jim jiné hračky

Socializace do genderu

- O klucích a holkách hovoříme odlišně
- Dáváme jim jiné hračky
- Učíme je jinému chování
  - kluci se neperou • holky nebrečí
  - holky hrají fotbal • kluci jezdí s kočárkem

Socializace do genderu

- O klucích a holkách hovoříme odlišně
- Dáváme jim jiné hračky
- Učíme je jinému chování
- Pohádky a učebnice
  - princ a princezna
  - máma mele maso
  - k čemu jsou holky na světě

K čemu jsou holky na světě

*Aby z nich byly maminky,
aby se pěkně usmály
na toho, kdo je malinký.*

*Aby nás měl kdo pohladit
a povědět nám pohádku.
Proto jsou tady maminky,
aby náš svět byl v pořádku.*

K čemu jsou kluci na světě

Páni kluci jsou tu k tomu, aby svět byl veselý.
Vystartují ráno z domu, jako když je vystřelí.
Nevydrží chvíli v klidu, píšou na zed', kdo co je,
prozkoumají Antarktidu, promění se v kovboje.
Na potoce staví jezy, loví lvy a vorvaně, vymýšlejí
vynálezy, chytí hvězdu do dlaně.
Neleknou se blesku, hromu, nevadí jim mráz a led.
Páni kluci jsou tu k tomu, aby se svět točil vpřed.

Genderová dělba práce

- Tradičně:
  - ženy pečující o domácnost (kuche, kirche, kindern)
  - muži lovící potravu (chlebodárce)

Genderová dělba práce

- Moderně:
  - Roste podíl žen, které vstupují na trh práce
  - Roste průměrné vzdělání žen (aktuálně více SŠ i VŠ vzdělaných žen než mužů)
  - Dvoukariérová domácnost

A co na to muži?

Genderová dělba práce

A co na to muži?

- Přebírají část péče o děti a domácnost
Je to dost? Je to dost rychle?
- Mizí
Roste podíl svobodných matek

Genderová dělba práce

- Mizí

Jiří Čunek: Pokud se žena špatně rozhodla, s kým mít dítě, musí nést následky

Ministerstvo kultury: „Dnes je Velký pátek. Připomínáme si ukřižování Krista a také bolest Marie, která nesla následky problematického rozhodnutí, s kým mít dítě.“

Dvojí metr

- Muž pečující o dítě – hrdina
- Žena odcházející do práce – kariéristka
- Biologická nezpůsobilost mužů starat se o dítě
- Biologická nezpůsobilost žen vykonávat určitá povolání

Genderová struktura se mění jen pomalu

Tonda má ženskou

- <https://youtu.be/jcgraOQovGc>

Důsledky na trhu práce

- Gender Pay Gap: rozdíl mezi platy mužů a žen
- ČR: 22 %
- Přední místo v EU spolu se Slovenskem, ale také Německem a Rakouskem

Důsledky na trhu práce

- Vysvětlení:
Ženy méně pracují
Ženy hůře pracují
Ženy pracují kratší dobu
Ženy toho méně umí

Důsledky na trhu práce

- Vysvětlení:

Ženy méně pracují

podíl pracujících žen i počet odpracovaných hodin je nižší

Ženy hůře pracují

odlišná povolání s méně kompetitivním prostředím

Důsledky na trhu práce

- Vysvětlení:

Ženy pracují kratší dobu

Kariéerní přestávky způsobené péčí o děti

Ženy toho méně umí

Nižší vzdělání žen

Důsledky na trhu práce

- Vysvětlení:

Ženy méně pracují

OK

Ženy hůře pracují

OK

Ženy pracují kratší dobu

oslabuje

Ženy toho méně umí

zmizelo

Důsledky na trhu práce

Ženy jsou dnes vzdělané stejně nebo více než muži a jejich karierní přestávky jsou vzhledem k malému počtu dětí spíše zanedbatelné.

Proč tedy pořád berou méně?

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Roura (pipeline)

Ženy s vyšším vzděláním jsou mladé a bude trvat, než proniknou na vyšší místa, aby získaly vyšší plat

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Skleněný strop (glass ceiling)

I když mají ženy dostatečnou kvalifikaci a praxi, stále existuje na určitém místě karierní hierarchie skleněný strop, přes který nemohou proniknout

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Skleněný strop (glass ceiling)

I když mají ženy dostatečnou kvalifikaci a praxi, stále existuje na určitém místě karierní hierarchie skleněný strop, přes který nemohou proniknout

Lepkává podlaha

... nebo se nemohou odlepit z nejnižších nekvalifikovaných pozic

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Skleněný výtah (glass elevator)

Naopak muži jsou často vyneseni na vyšší karierní pozice, aniž by o ně stáli, zejména v hodně feminizovaných kolektivech (školství)

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Včelí královna (Queen Bee)

Když už žena pronikne na vyšší pozice, neslouží jako podpora pro další ženy, ale naopak všechny podřízené ženy brzdí v další kariéře

Dotazy a připomínky?

dotomas@mail.muni.cz